

УДК 378.014.3:005.6

Любомира Ілійчук

<https://orcid.org/0000-0003-4274-6903>

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
вул. Шевченка, 57, 76018, Івано-Франківськ, Україна
liubomyra.iliichuk@pnu.edu.ua

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто стандартизацію як ключовий інструмент забезпечення якості вищої педагогічної освіти в умовах трансформації сучасного освітнього простору. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування потенціалу стандартизації на основі аналізу нормативної бази та освітніх програм спеціальності «Початкова освіта». Визначено сутність поняття «стандартизація» у контексті вищої педагогічної освіти, розкрито її роль у забезпеченні якісної професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. У межах дослідження здійснено порівняльний аналіз освітньо-професійних програм за спеціальністю «Початкова освіта», що реалізуються в українських закладах вищої освіти, на предмет їх відповідності чинному стандарту вищої освіти. Результати аналізу засвідчили загальну структурну уніфікованість програм, водночас ідентифіковано змістову варіативність, яка виявляється у формулюваннях спеціальних (фахових) компетентностей, специфіці освітніх компонентів та підходах до конструювання програмних результатів навчання. Установлено, що така варіативність зумовлюється інтеграцією державних нормативних вимог з авторськими концептуальними підходами, що відображають інституційні стратегії розвитку, регіональний контекст та запити зацікавлених сторін. Обґрунтовано, що стандартизація у сфері підготовки фахівців початкової освіти виконує не лише регулятивну, а й стратегічну функцію, забезпечуючи єдність освітніх цілей та результатів, зберігаючи при цьому академічну автономію, змістову гнучкість і здатність освітніх програм до адаптації в умовах динамічних змін. Сформульовано висновок про формування в Україні освітнього середовища, яке, зберігаючи орієнтацію на стандартизовані вимоги, вирізняється змістовою варіативністю та здатністю до оперативного реагування на запити стейкхолдерів і актуальні вектори трансформації сучасного освітнього простору.

Ключові слова: вища педагогічна освіта, майбутні вчителі початкових класів, освітня програма, стандарт, стандартизація, якість вищої освіти.

ВСТУП

У контексті глибоких трансформацій освітньої системи, що зумовлені євроінтеграційними процесами, розширенням глобального освітнього простору та інтенсифікацією вимог до підготовки фахівців, особливого значення набуває проблема забезпечення якості вищої педагогічної освіти як базової детермінанти сталого розвитку національного освітнього середовища. У зв'язку з цим актуалізується необхідність теоретичного осмислення інструментарію, здатного забезпечити системну, цілісну, обґрунтовану та інституційно верифіковану стратегію управління якістю освітньої діяльності в закладах вищої освіти. Стандартизація, являючи собою один із базових механізмів нормативного регулювання освітньої діяльності, є не лише формалізованим способом уніфікації та гармонізації освітніх процесів, а й концептуальним інструментом упровадження загальноєвропейських принципів якості освіти. Її функціональний потенціал полягає у забезпеченні відповідності між суспільними очікуваннями, державними вимогами й академічними орієнтирами, що зумовлює її роль як інтегративного чинника в системі

забезпечення якості вищої освіти. Поглиблене вивчення стандартизації як інструменту забезпечення якості вищої педагогічної освіти є надзвичайно актуальним для формування цілісної теоретико-методологічної моделі підготовки педагогічних кадрів, здатної відповідати викликам цифрової трансформації, глобалізації знань і посилення міжнародної уваги до якості освітніх послуг. Особливою науковою та практичною значущістю набуває аналіз освітніх програм підготовки педагогічних кадрів на предмет їх відповідності вимогам сучасних стандартів вищої освіти, що й становить предмет даного дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. У науковому дискурсі означена проблема представлена через низку концептуальних, нормативних і прикладних підходів, що висвітлюють різні аспекти стандартизації в контексті національної та міжнародної освітньої політики. Вагомий внесок у розроблення теоретичних засад і практичних механізмів освітньої стандартизації зробили українські дослідники Л. Артемчук, Н. Ваніна, О. Воробйова, М. Горохова, О. Драчук, Ю. Зінковський, А. Каленський, О. Кисельова, С. Кравець, В. Кручек, В. Луговий, Ж. Таланова, П. Лузан, Т. Пащенко, М. Пригодій, Т. Пятничук, І. Радзієвська, В. Радкевич, Н. Тверезовська, С. Терепищій, М. Тимошенко, І. Хомишин, А. Шевчук, С. Штангей, С. Щудло, О. Янкова та інші. Так, І. Радзієвська проаналізувала сутність поняття «стандартизація освіти» та особливості нормативно-правового забезпечення в цій галузі (Radziievska, 2021). С. Штангей (2015) зосереджується на проблемах стандартизації в системі післядипломної педагогічної освіти, вказуючи на потребу в оновленні підходів до формування стандартів для цієї ланки освіти. В. Радкевич зі співавторами (Radkevych et al., 2022) дослідили особливості стандартизації професійної підготовки педагогів професійного навчання, виокремивши шляхи адаптації стандартів до потреб освітньої практики. У монографії «Стандартизація професійної освіти: теорія і практика» за редактування А. Каленського (2018) представлено системний аналіз концептуальних підходів, нормативного забезпечення та практик імплементації стандартів у професійну освіту. В. Луговий і Ж. Таланова (2017) розкрили теоретико-методологічні аспекти й особливості стандартизації професійної невищої і вищої освіти, О. Воробйова та інші (Vorobyova et al., 2022) розглянули міжнародні стандарти ISO як ефективний інструмент забезпечення якості вищої освіти, акцентуючи на адаптації міжнародного досвіду до національного контексту. Варто підкреслити, що, попри наявність деяких напрацювань, присвячених окремим аспектам стандартизації освіти у сучасному науковому дискурсі, відсутні ґрунтовні дослідження, які б цілісно розглядали процес стандартизації саме вищої педагогічної освіти.

Аналіз іноземних наукових публікацій засвідчує, що представлено широкий спектр підходів до розуміння стандартизації – від нормативно-управлінських до критико-філософських і соціокультурних. Зокрема, у контексті Болонського процесу стандартизація розглядається як складник «м'якого врядування» та інструмент легітимації результатоорієнтованої моделі навчання (Brogger, 2019), яка трансформує освітні системи на основі модульної логіки та оцінювання результатів, а також уможливорює гегемонію відповідних політик через комунікаційні канали, механізми моніторингу та порівняльного оцінювання. При цьому сучасна цифровізація вищої освіти уможливорює нові форми стандартизаційного впливу – через інтероперабельність цифрових платформ, які не лише впроваджують стандарти, а й набувають статусу стандартів самі по собі, впливаючи як на локальні практики, так і на управлінські механізми національного рівня (Piromalli, 2022). Окрім того, стандартизація розглядається у площині інформаційного управління та оцінювання, де вибір інструментів державної політики на макрорівні спричиняє формування стандартів на мезорівні закладів вищої освіти (Biesenbender, 2019). У дослідженнях простежується тенденція до поширення так званого «управління через стандарти», що дедалі частіше набуває квазірегуляторного характеру, незважаючи на номінальну добровільність їх упровадження (Elken, 2017).

Критичний аналіз стандартів як елементу забезпечення якості освіти представлено в працях, присвячених національним освітнім реформам. Так, в окремих працях стандарти розглядаються як основа для оцінювання професійної компетентності майбутніх учителів, що вимагає високої достовірності результатів та їх обґрунтованості (Adie & Wyatt-Smith, 2020), а також як рамка, що впливає на зміст менторських програм і межує з контрольними механізмами (Larsen et al., 2023). У низці досліджень стандартизація розглядається у взаємозв'язку з глобалізаційними трансформаціями, де вона спричиняє як уніфікацію академічних вимог, так і напругу між стандартизованими підходами та специфікою наукового знання (Ruano-Borbalan, 2022). У деяких наукових працях проблематизується зв'язок між стандартами та соціокультурними контекстами, зокрема через критику неоліберальної парадигми як такої, що підміняє якість освіти вимогами до відповідності, звітності та контролю (Neophytou, 2025).

Окремі наукові розвідки розкривають суперечливий характер впливу стандартів на педагогічну діяльність. Наприклад, у дослідженнях стандартних тестувань показано, що вони можуть зумовлювати амбівалентність педагогічних практик – одночасну присутність підпорядкування вимогам та критичного дистанціювання від них (Olave & López, 2022). Ідея стандарту як символічного орієнтира, що визначає уявлення про якісного вчителя репрезентується крізь метафоричні уявлення освітянської спільноти, які не лише відображають сприйняття стандартів як засобу вдосконалення професійної підготовки, але й водночас вказують на занепокоєння щодо можливої втрати культурної різноманітності та індивідуальності (Erisen, 2015). Водночас інші дослідники підкреслюють складність і неоднозначність застосування стандартів у професійному розвитку вчителів, наголошуючи на необхідності критичного осмислення їхнього значення в освітній політиці (Simmie et al., 2024).

Загалом, аналіз наукових джерел демонструє, що хоча стандартизація вищої освіти є об'єктом активного академічного інтересу, більшість досліджень зосереджуються на макрополітичних аспектах, цифрових процесах або критичному осмисленні механізмів забезпечення якості. Натомість проблема стандартизації саме вищої педагогічної освіти залишається недостатньо розробленою в іноземному та вітчизняному науковому дискурсі. Це зумовлює актуальність комплексного дослідження цієї проблеми на теоретико-методологічному і практичному рівнях.

Мета статті – дослідити та теоретично обґрунтувати потенціал стандартизації як інструменту забезпечення якості вищої педагогічної освіти шляхом аналізу нормативної бази та змісту освітньо-професійних програм підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Відповідно до мети виокремлено такі **завдання** дослідження:

1. Розкрити сутність поняття «стандартизація» в контексті вищої освіти та охарактеризувати її роль у забезпеченні якості професійної підготовки фахівців.
2. Здійснити аналіз змісту освітніх програм підготовки майбутніх учителів початкових класів на предмет відповідності стандарту вищої освіти.
3. Виокремити та узагальнити змістові відмінності між освітніми програмами спеціальності «Початкова освіта», які реалізуються у закладах вищої освіти.

МЕТОДОЛОГІЯ

Методологічну основу дослідження становлять сучасні наукові підходи до аналізу процесів стандартизації у сфері вищої освіти, а також концептуальні орієнтири, що визначають зміст і якість професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. У процесі дослідження застосовано системний, компетентнісний, аксіологічний, синергетичний, середовищний і контекстний підходи. Сукупне використання цих підходів дозволяє інтерпретувати стандарти вищої освіти не лише як нормативну основу, а як багаторівневий інструмент забезпечення якісного, ціннісно орієнтованого й особистісно

значущого результату професійної підготовки педагогічних кадрів в умовах сучасних трансформацій освітньої галузі.

У процесі наукового пошуку використано комплекс загальнонаукових методів дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, нормативно-правових документів, зокрема стандарту вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта», та освітньо-професійних програм підготовки фахівців – для визначення змістових орієнтирів стандартизації як чинника забезпечення якості вищої педагогічної освіти; порівняльний аналіз змісту освітніх програм – для виявлення спільних та відмінних характеристик реалізації стандарту у практиці проєктування і реалізації професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів у закладах вищої освіти; узагальнення отриманих результатів – для формулювання обґрунтованих висновків щодо потенціалу стандартизації в забезпеченні якості вищої педагогічної освіти.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

На сучасному етапі трансформації вищої педагогічної освіти та розбудови ефективної системи гарантування її якості особливої актуальності набуває нормативно-правова база, яка визначає стратегічні орієнтири та операційні механізми реформування освітньої галузі. Особливий інтерес для нашого наукового дослідження становлять ті нормативно-правові акти, які регулюють питання професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів. У цьому контексті ключове значення має низка офіційно затверджених державних документів, зокрема: Закон України «Про освіту» (2017), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Укази Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» (2002), «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013); постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (2011), «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (2018); розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» (2022), «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» (2016); накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» (2018), «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» (2021), «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти» (2024), «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти» (2022), «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) тощо. У сукупності зазначені документи формують правове та методологічне підґрунтя для розбудови системи забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів, визначаючи параметри результативності освітніх програм, орієнтири для внутрішнього та зовнішнього моніторингу, а також критерії відповідності змісту й результатів навчання актуальним запитам суспільства та вимогам ринку праці.

Значної уваги заслуговує процес стандартизації вищої педагогічної освіти, який виступає не лише як інструмент імплементації зазначених нормативних вимог, а й як системоутворювальний чинник забезпечення її якості. Саме через стандартизацію відбувається конкретизація загальнодержавних цілей у галузі освіти, уніфікація вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців, забезпечення відповідності між запитами суспільства, потребами здобувачів вищої освіти та очікуваннями роботодавців. Відтак стандартизація постає стратегічним механізмом формування якісної, конкурентоспроможної, інноваційно орієнтованої системи вищої педагогічної освіти, що відповідає викликам сучасного освітнього простору.

З метою поглиблення теоретико-методологічного аналізу освітньо-професійних

програм підготовки майбутніх учителів початкових класів доцільно звернутися до концептуального осмислення сутності понять «стандартизація» і «стандарт». Так, в «Енциклопедії освіти» стандартизація в освіті трактується як цілеспрямована діяльність, що передбачає встановлення положень, призначених для багаторазового й універсального застосування в контексті наявних і прогнозованих завдань, з метою досягнення оптимального рівня впорядкованості освітньої галузі. Об'єктами стандартизації вважаються освітні послуги як результат економічної діяльності відповідних інституційних суб'єктів, процеси виробництва та надання таких послуг, а також процедури вимірювання відповідності фактичних результатів і реалізованих процесів установленим нормативним вимогам (Енциклопедія освіти, 2021, с. 976).

Базовим поняттям стандартизації є дефініція «стандарт», який в широкому розумінні трактується як зразок, еталон або модель, що використовується як основа для зіставлення з іншими аналогічними об'єктами з метою оцінювання їх відповідності встановленим критеріям. У довідковій літературі поняття «стандарт» тлумачиться як нормативна величина, зразок або критерій, що встановлює прийнятий тип продукції, який відповідає визначеним вимогам, а також як об'єкт, позбавлений індивідуальних особливостей або оригінальності, що виконує функцію шаблону чи трафарету (Бусел, 2005, с. 1383). В іншій інтерпретації стандарт трактується як нормативний документ, у якому зафіксовано науково обґрунтовані правила, загальні принципи або характеристики, призначені для багаторазового застосування у сфері певних видів діяльності чи їх результатів, зокрема процесів, продукції або послуг (Ковбасюк та ін., 2010, с. 672). Можемо констатувати, що поняття «стандарт» у словниках трактується як універсальний орієнтир, що забезпечує уніфікацію, співмірність і контроль якості об'єктів, процесів або результатів діяльності. Його інтерпретація в довідковій літературі засвідчує багатокомпонентну природу цього явища, поєднуючи функції нормативного еталону, типового зразка й інструмента оцінювання відповідності встановленим вимогам.

Нормативне розуміння поняття «стандарт» у законодавчому полі формується крізь призму низки законів та підзаконних актів, які регламентують його застосування в різних сферах, зокрема в освіті. Відтак аналіз дефініцій у законодавстві дає змогу простежити поступову конкретизацію змісту цього поняття – від загальнофункціонального до спеціалізованого освітнього тлумачення. Так, у загальнодержавному контексті Закон України «Про стандартизацію» (2014) визначає стандарт як нормативний документ, затверджений визнаним органом на основі консенсусу, що встановлює для загального й неодноразового застосування правила, настанови чи характеристики стосовно діяльності або її результатів з метою забезпечення впорядкованості та оптимальної якості в певній сфері.

Цей підхід до трактування поняття стандарт набуває подальшої конкретизації у Законі України «Про освіту» (2017), де стандарт освіти розглядається як нормативно визначений документ, який встановлює вимоги до обов'язкових компетентностей і результатів навчання здобувача певного рівня, регламентує загальний обсяг його навчального навантаження, а також інші складники, передбачені спеціальними законами. З огляду на це, стандарт у сфері освіти має не лише регуляторну, а й змістовну функцію, формуючи базові параметри освітнього процесу. Більш вузька і спеціалізована інтерпретація поняття стандарт подається у Законі України «Про вищу освіту» (2014), де стандарт вищої освіти визначається як комплекс нормативно встановлених вимог до освітніх програм, спільних для всіх закладів вищої освіти у межах конкретного рівня та спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються відповідно до положень Національної рамки кваліфікацій, і слугують інструментом для визначення та оцінювання якості вищої освіти, результатів навчання здобувачів освіти, а також освітньої діяльності закладів вищої освіти й наукових установ.

Отже, нормативне поле тлумачення поняття «стандарт» демонструє його багатовимірність – від узагальненої норми до конкретного регулятивного механізму формування змісту та оцінювання якості вищої освіти. Така еволюція терміна засвідчує інтеграцію стандартизації у державну політику забезпечення якості вищої освіти та

професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти.

Стандарт вищої освіти є ключовим нормативним документом, що визначає єдині вимоги до змісту, обсягу та рівня професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Він забезпечує уніфікацію підходів до розроблення, реалізації та модернізації освітніх програм, сприяє формуванню єдиних критеріїв оцінювання результатів навчання, а також виступає інструментом гарантування якості освітньої діяльності в закладах вищої освіти. Крім того, стандарт вищої освіти виконує системотворчу функцію у формуванні нормативного та навчально-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців спеціальності «Початкова освіта».

Якість професійної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти забезпечується та підлягає оцінюванню через реалізацію процедур, спрямованих на дотримання вимог стандарту вищої освіти. Змістовно наповнений та концептуально обґрунтований стандарт є не лише нормативною основою освітньої діяльності, а й інструментом формування інших стратегічних локальних документів, зокрема освітніх програм, навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін, силабусів тощо. При цьому ефективність стандарту значною мірою зумовлюється його структурною чіткістю та функціональною наповненістю, що передбачає не формальне відтворення дескрипторів Національної рамки кваліфікацій, а детальне окреслення конкретних цілей, результатів навчання, компетентностей і вимог до їх досягнення в межах кожного компонента стандарту. Саме завдяки такій структурно-функціональній орієнтації стандарт вищої освіти виконує роль дієвого регулятивного механізму, який забезпечує системність, узгодженість та якість освітнього процесу, а відтак – ефективність надання освітніх послуг у відповідності до потреб особистості, суспільства й держави.

Зміст професійної підготовки бакалаврів початкової освіти визначається стандартом вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2021) й реалізується через освітні програми, які повинні, з одного боку, відповідати вимогам стандарту, а з іншого – відображати їх унікальність, відмінність від інших освітніх програм у межах спеціальності. Слід відмітити, що в Законі України «Про освіту» (2017) освітня програма визначається як інтегрований комплекс освітніх компонентів (предметів, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), системно спланованих і організованих з метою досягнення встановлених результатів навчання. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014), освітня програма розглядається як єдиний комплекс освітніх складників (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), орієнтованих на досягнення передбачених програмою цілей і результатів навчання, що надає право на отримання відповідної освітньої або освітньої та професійної(их) кваліфікації(й).

Розроблення й упровадження освітніх програм регламентується внутрішніми нормативними документами закладів вищої освіти, на яких покладена відповідальність за їх якісну реалізацію. У межах цього дослідження проведено аналіз освітньо-професійних програм за спеціальністю «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Об'єктами аналізу стали освітні програми, які реалізуються у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Запорізькому національному університеті, Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Критеріальну основу здійснення порівняльного аналізу становила ступінь відповідності змістового та структурного наповнення освітніх програм вимогам чинного стандарту вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта», зокрема щодо забезпечення формування в здобувачів вищої освіти визначеного переліку загальних і спеціальних (фахових) компетентностей.

Результати аналізу підтверджують, що всі досліджувані освітні програми розроблені з

урахуванням вимог стандарту вищої освіти зі спеціальності «Початкова освіта», що забезпечує їх нормативну відповідність та базову якість професійної підготовки. Водночас суттєвим об'єктом наукового інтересу є додаткові спеціальні компетентності, визначені окремими закладами вищої освіти, що є інституційним вектором формування специфіки змістового наповнення освітніх програм (Таблиця 1).

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз освітніх програм спеціальності «Початкова освіта»
(бакалаврський рівень)**

№	ЗВО	Рік ОП	Спеціальні (фахові) компетентності
1.	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	2024	«здатність до формування у здобувачів початкової освіти інфомедійної грамотності, критичного мислення та умінь аналізувати медійну інформацію»; «здатність здійснювати професійну діяльність в умовах регіонального освітнього середовища»
2.	ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»	2024	«здатність проводити пошуково-дослідницьку роботу на краєзнавчому матеріалі Сходу України з використанням цифрових технологій та міждисциплінарних зв'язків»
3.	Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка	2024	«здатність здійснювати естетотерапевтичну діяльність, естетизувати освітнє середовище, використовуючи гуманістичний підхід та сучасні технології розвитку гнучких навичок учасників освітнього процесу»; «здатність ефективно використовувати засоби музейно-педагогічного впливу для самоосвіти, розвитку світогляду і національної свідомості учнів молодшого шкільного віку»; «здатність застосовувати знання та досвід безпечної поведінки у професійних та життєвих ситуаціях на основі усвідомлення цінності життя, здоров'я й відповідального природокористування»
4.	Запорізький національний університет	2024	«здатність організовувати освітній процес з урахуванням особливостей компетентнісного, діяльнісного, інтегративного підходу та застосуванням ігрових методів навчання в початковій школі»; «здатність застосовувати ефективні стратегії психосоціальної підтримки розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру»
5.	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	2024	«здатність забезпечувати оволодіння учнями представниками національних меншин регіону різними стилями і видами сучасної української літературної мови для їх практичного застосування відповідно до мовної політики держави»; «здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів оволодіння державною мовою молодшими школярами в школах з викладанням мовами національних меншин»
6.	Волинський національний університет імені Лесі Українки	2023	«здатність забезпечувати освітній процес, використовуючи педагогічний досвід учителів початкових класів Волинської області, та запроваджуючи інноваційні підходи та технології навчання освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти»; «здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби, умови та ресурси для безперервного професійного розвитку впродовж життя»

Складено автором особисто

Ці компетентності окреслюють стратегічний напрям підготовки фахівців, що зумовлює диференціацію освітніх траєкторій та інтегрує особливості регіонального й професійного контексту. Відповідно, їх впровадження сприяє не лише реалізації вимог державного стандарту, але й стимулює інноваційний розвиток освітніх програм, підвищує їх адаптивність до трансформацій ринку праці та інтеграційних процесів у глобальному освітньому просторі, забезпечуючи таким чином конкурентоспроможність випускників.

Проведений порівняльний аналіз спеціальних (фахових) компетентностей, задекларованих в освітніх програмах підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта», виявив значну варіативність інституційних підходів до формування професійного профілю майбутнього вчителя початкової школи. Попри нормативно визначену уніфікацію вимог, закладену в стандарті вищої освіти, освітні установи демонструють прагнення до розширення спектра фахових компетентностей шляхом включення додаткових положень, які відображають специфіку їхніх освітніх стратегій, враховують регіональний компонент, соціокультурний контекст, актуальні суспільні запити та пріоритети розвитку педагогічної освіти. Здійснений аналіз дозволив окреслити ключові тематичні домінанти, що відображаються в змісті освітніх програм (Рисунок 1):

- формування у здобувачів освіти здатності аналізувати, інтерпретувати та критично оцінювати медіаінформацію (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника);
- інтеграція краєзнавчого, культурного та мовного контекстів регіону в освітній процес (ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Волинський національний університет імені Лесі Українки);
- освоєння методик естетотерапії, гуманістичного підходу, музейної педагогіки як інструментів розвитку особистості здобувача освіти (Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка);
- формування здатності застосовувати діяльнісний, компетентнісний, ігрові та інноваційні підходи до організації освітнього процесу (Запорізький національний університет, Волинський національний університет імені Лесі Українки);
- розвиток компетентностей психоемоційної підтримки дітей в умовах кризових ситуацій, зокрема через гру (Запорізький національний університет);
- розвиток здатності застосовувати навички безпечної поведінки, ціннісного ставлення до життя та природи у професійних та життєвих ситуаціях (Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка);
- формування рефлексивних компетентностей, здатності до моніторингу й планування власної професійної траєкторії (Волинський національний університет імені Лесі Українки).

З огляду на вищезазначене, виокремимо основні тематичні вектори змісту освітніх програм спеціальності «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Рисунок 1).

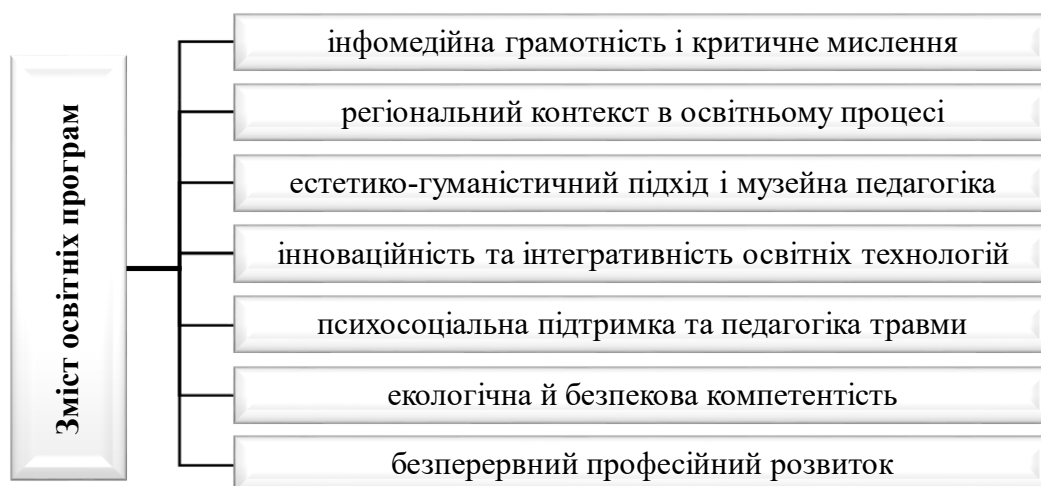

Рисунок 1. Тематичні вектори змісту освітніх програм спеціальності «Початкова освіта» (бакалаврський рівень)

Складено автором особисто

Таким чином, аналіз освітніх програм спеціальності «Початкова освіта» показав, що вони відповідають стандарту вищої освіти, але мають характерні відмінності у сформованих додаткових компетентностях, визначених закладами вищої освіти в межах автономії. Спеціальні (фахові) компетентності, представлені в освітніх програмах, конкретизуються крізь призму різноспрямованих акцентів, що відображають регіональну специфіку, культурно-освітній контекст, інституційні пріоритети та стратегічні орієнтири розвитку конкретного закладу вищої освіти. Індивідуалізоване формулювання спеціальних (фахових) компетентностей в освітніх програмах свідчить про виразну тенденцію до поєднання імперативних вимог стандарту вищої освіти з авторськими концептуальними підходами конкретних закладів вищої освіти. Така інтеграція нормативної уніфікованості та інституційної автономії зумовлює змістову варіативність, структурну гнучкість й адаптивність освітніх програм, водночас сприяючи формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно реалізовувати професійну діяльність в умовах трансформаційних процесів і багатовекторних викликів сучасного освітнього середовища.

ОБГОВОРЕННЯ

Результати проведеного дослідження узгоджуються з окресленими у вступі науковими позиціями щодо ролі стандартизації як системоутворювального чинника забезпечення якості вищої освіти. Узагальнення емпіричних даних дозволяє розширити уявлення про процес імплементації стандарту вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня, зокрема, у частині формування компетентнісного потенціалу освітніх програм та їхнього змістового наповнення. На відміну від переважної частини попередніх досліджень, які зосереджуються переважно на макрополітичному чи критико-теоретичному рівнях аналізу освітніх стандартів (Elken, 2017; Piromalli, 2022; Neophytou, 2025), у нашому дослідженні здійснено порівняльний аналіз освітніх програм, орієнтований на практики реалізації стандарту в різних закладах вищої освіти.

Отримані результати демонструють, що, попри нормативно закріплену уніфіковану рамку, освітні програми відзначаються високим рівнем змістової варіативності. Індивідуалізоване формулювання спеціальних (фахових) компетентностей, як показано у дослідженні, поєднує обов'язкові складники стандарту з авторськими підходами закладу вищої освіти, що цілком корелює з концептуальними положеннями науковців (Radkevych et al., 2022; Radziievska, 2021), які наголошують на необхідності адаптації стандартів до освітніх потреб і контекстів. Відтак спостерігається актуалізація ідеї «гнучкої

стандартизації», яка забезпечує можливість локалізації стандарту відповідно до стратегічних, культурних і регіональних особливостей кожного закладу вищої освіти.

Наукові положення, запропоновані у публікаціях, в яких стандартизація інтерпретується як складова процесу «м'якого врядування» та засіб формування результатноорієнтованих освітніх систем (Brogger, 2019; Larsen et al., 2023), знайшли підтвердження в авторському аналізі освітніх програм. Зокрема, чітка структуризація змісту програм відповідно до компетентнісного підходу й системна орієнтація на результати навчання засвідчують наявність імпліцитного регуляторного впливу стандарту, що трансформує внутрішні освітні політики закладу вищої освіти в рамках його автономії.

Водночас, на відміну від значної частини досліджень, що розглядають стандартизацію переважно як зовнішній регулятивний механізм (Biesenbender, 2019), отримані результати дозволяють трактувати її також як внутрішній інструмент стратегічного розвитку закладів вищої освіти. Виявлене прагнення до узгодження національного стандарту з інституційною ідентичністю освітніх програм, міждисциплінарними інноваціями та регіональними пріоритетами вказує на тенденцію до формування нормативно регламентованого, проте змістовно варіативного освітнього простору.

До нових наукових результатів, отриманих у ході проведеного дослідження, належить емпірично обґрунтоване виявлення стійкої тенденції до змістового розширення та поглиблення спеціальних (фахових) компетентностей в освітніх програмах спеціальності «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в межах чинного стандарту вищої освіти. Важливо, що таке розширення здійснюється не шляхом виходу за межі нормативно визначених компетентнісних орієнтирів, а завдяки їхньому концептуальному переосмисленню й адаптації до конкретних освітніх контекстів, потреб регіональних спільнот та цільових професійних запитів. Результати проведеного аналізу сприяють поглибленню наукового розуміння сучасних процесів стандартизації вищої педагогічної освіти в Україні, висвітлюючи її потенціал не лише як інструменту нормативно-правової регламентації змісту освіти, а й як засобу стратегічної модернізації освітніх практик, орієнтованої на підвищення гнучкості, релевантності та інноваційності програм підготовки майбутніх учителів початкових класів. У цьому контексті стандартизація є не обмеженням, а основою якісного розвитку освітнього середовища, здатного відповідати на виклики сучасної освітньої системи.

Обмеження проведеного дослідження зумовлені тим, що аналітичне осмислення здійснювалося на основі змісту освітніх програм спеціальності «Початкова освіта» лише окремих закладів вищої освіти, що ускладнює можливість формулювання узагальнень загальнонаціонального рівня. Крім того, дослідження не включало емпіричного вивчення практик реалізації освітніх програм, зокрема шляхом спостереження, анкетування чи інтерв'ювання ключових стейкхолдерів, що окреслює перспективу подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

ВИСНОВКИ

Стандартизація вищої освіти в сучасному соціокультурному й освітньому контексті постає не лише як інструмент нормативного регулювання та забезпечення якості освітніх процесів, а й виконує стратегічну функцію цілеспрямованої модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. У сфері підготовки вчителів початкових класів вона забезпечує методологічну єдність цілей і результатів навчання, водночас створюючи умови для реалізації принципів академічної автономії, змістової варіативності та інституційного інноваційного розвитку. Результати аналізу освітніх програм зі спеціальності «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня засвідчують їх відповідність положенням чинного стандарту вищої освіти, що свідчить про дотримання загальнонаціональних вимог до підготовки фахівців. Водночас ідентифіковано високий

рівень змістової варіативності, що проявляється у формулюванні розширеного переліку спеціальних (фахових) компетентностей, різних підходах до структурної побудови освітніх компонентів й конструювання результатів навчання. Виявлена варіативність пояснюється інтеграцією нормативних засад зі специфічними авторськими концептами, які відображають інституційні пріоритети, регіональні потреби та стратегії підготовки здобувачів вищої освіти. Такий підхід зумовлює підвищення адаптивного потенціалу освітніх програм до динаміки трансформаційних процесів у сфері вищої освіти, створюючи передумови для формування фахівців, здатних до безперервного професійного розвитку, академічної та професійної мобільності, а також ефективної діяльності в умовах постійних змін та викликів сучасного освітнього простору. Це, у свою чергу, засвідчує становлення в Україні нового типу стандартоорієнтованого, але змістовно варіативного та інституційно адаптивного освітнього середовища, спроможного оперативно реагувати на запити стейкхолдерів й актуальні тенденції розвитку освітнього ландшафту.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на емпіричне вивчення практик впровадження освітніх програм за спеціальністю «Початкова освіта» у закладах вищої освіти, розроблення та моделювання ефективних механізмів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти на основі системного аналізу результатів моніторингу реалізації освітніх програм, а також проведення порівняльного аналізу національних та міжнародних підходів до стандартизації професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі початкової освіти.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
3. Енциклопедія освіти / за ред. В.Кременя. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
4. Закон України «Про вищу освіту». 2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 1.08.2025).
5. Закон України «Про освіту». 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 1.08.2025).
6. Закон України «Про стандартизацію». 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> (дата звернення: 1.08.2025).
7. Луговий В. І., Таланова Ж. В. (2017). Особливості стандартизації професійної невищої і вищої освіти: теоретико-методологічний аспект. *Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України*. 2017. № 1 (94). С. 5–20.
8. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 р. № 357. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 1.08.2025).
9. Стандартизація професійної освіти: теорія і практика: монографія / за наук. ред. А. А. Каленського. Житомир: Полісся, 2018. 256 с. URL: <https://surli.cc/uvdji> (дата звернення: 1.08.2025).
10. Штангей С. В. Стандартизація в системі післядипломної педагогічної освіти як проблема педагогіки. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2015. № 6/5 (11). С. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.15587/2313-8416.2015.44555>
11. Adie L., Wyatt-Smith C. Fidelity of summative performance assessment in initial teacher education: The intersection of standardisation and authenticity. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*. 2020. Vol. 48 (3). P. 267–286. DOI: <https://doi.org/10.1080/1359866X.2019.1606892>
12. Biesenbender S. The governance and standardisation of research information in different science systems: A comparative analysis of Germany and Italy. *Higher Education Quarterly*. 2019. Vol. 73 (1). P. 116–127. DOI: <https://doi.org/10.1111/hequ.12193>
13. Brogger K. How education standards gain hegemonic power and become international: The case of higher education and the Bologna Process. *European Educational Research Journal*. 2019. Vol. 18 (2). P. 158–180. DOI: <https://doi.org/10.1177/1474904118790303>
14. Elken M. Standardization of (higher) education in Europe – policy coordination 2.0? *Policy and Society*. 2017. Vol. 36 (1). P. 127–142. DOI: <https://doi.org/10.1080/14494035.2017.1278873>
15. Erisen Ya. A Metaphorical Study: EFL Teachers' Concepts of «Standard», «Standards for Quality EFL and International Teacher». *International Online Journal of Educational Sciences*. 2015. Vol. 7 (3). P. 67–83.

DOI: <http://doi.org/10.15345/ijoes.2015.03.019>

16. Larsen E., Curtis E., Nguyen H., Loughland T. Perspectives on teacher standards in the mentoring process: Insights from mentors and early career teachers in an Australian context. *Educational Review*. 2023. Vol. 77 (3). P. 961–977. DOI: <https://doi.org/10.1080/00131911.2023.2243393>
17. Neophytou L. An alternative reading of the European Standards and Guidelines (ESG): From Foucault's panopticon to Freire's humanizing pedagogy. *Policy Futures in Education*. 2025. Vol. 23 (4). P. 783–808. DOI: <https://doi.org/10.1177/14782103251320230>
18. Olave K. T. V., López J. M. Ambivalent Teaching Practice as a Resistance to the Standardization of Education. *Revista Educación*. 2022. Vol. 46 (2). DOI: <https://doi.org/10.15517/revedu.v46i2.47670>
19. Piromalli L. Governing through interconnections: interoperability and standardisation in higher education. *Tecnoscienza: Italian Journal of Science & Technology Studies*. 2022. Vol. 13 (1). P. 71–95. DOI: <https://doi.org/10.6092/issn.2038-3460/17566>
20. Radkevych V., Pryghodii M., Kruchek V., Voronina-Pryghodii D., & Kravets S. Standardisation of vocational teacher training in Ukraine. *Professional Pedagogics*. 2022. № 2 (25). P. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.94-102>
21. Radziievska I. Features of the «education standardization» concept as a component of the research vocabulary for studying the foundations of the medical and pharmaceutical education development. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2021. Vol. 2 (41). P. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2021.228067>
22. Ruano-Borbalan J.-C. Doctoral education from its medieval foundations to today's globalisation and standardisation. *European Journal of Education*. 2022. Vol. 57 (3). P. 367–380. DOI: <https://doi.org/10.1111/ejed.12522>
23. Simmie G. M., O'Meara N., Forster A., Ryan V., Ryan T. Towards a model of Teachers' Continuing Professional Development (CPD): a border crossing journey with embedded contradictions, ethical dilemmas and transformative possibilities. *Professional Development in Education*. 2024. Vol. 50 (1). P. 46–58. DOI: <https://doi.org/10.1080/19415257.2023.2283420>
24. Vorobyova O., Horokhova M., Ilichuk L., Tverezovska N., Drachuk O., Artemchuk L. ISO Standards as a Quality Assurance Mechanism in Higher Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. № 14 (2). P. 73–88. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/567>

References

- Busel, V. T. (Ed.). (2005). *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinsjkoji movy [Large explanatory dictionary of modern Ukrainian language]*. Perun.
- Kovbasiuk, Ju. V., Troshhynskyi, V. P., & Surmin, Ju. P. (Eds.). (2010). *Encyklopedychnyj slovnyk z derzhavnogho upravlinnja [Encyclopedic dictionary of public administration]*. NADU.
- Kremen, V. (Ed.). (2021). *Encyklopedija osvity [Encyclopedia of education]*. Jurinkom Inter.
- Zakon Ukrainyini "Pro vyshhu osvitu" [Law of Ukraine "On Higher Education"]". (2014). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Zakon Ukrainyini "Pro osvitu" [Law of Ukraine "On Education"] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Zakon Ukrainyini "Pro standartyzaciju" [Law of Ukraine "On Standardization"] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
- Lugovyi, V. I., & Talanova, Zh. V. (2017). Osoblyvosti standartyzaciji profesijnoji nevyshhoji i vyshhoji osvity: teoretyko-metodologichnyj aspekt [Features of standardization of professional secondary and higher education: theoretical and methodological aspects]. *Pedagoghika i psykholohija. Visnyk NAPN Ukrainy*, 1, 5–20.
- Pro zatverdzhennja standartu vyshhoji osvity za specialnistju 013 Pochatkova osvita dlja pershogho (bakalavrsjko) rinvnja vyshhoji osvity [On the approval of the standard of higher education in the specialty 013 primary education for the first (bachelor's) level of higher education]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 357 (2021). <https://mon.gov.ua/.../013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
- Kalenskyi, A. A. (Ed.). (2018). *Standartyzacija profesijnoji osvity: teorija i praktyka: monohrafija [Standardization of professional education: Theory and practice]*. Polissja. <https://surli.cc/uvdji>
- Shtangey, S. V. (2015). Standartyzacija v systemi pisljadyplomnoji pedagoghichnoji osvity jak problema pedagoghiky [Standardization in the system of postgraduate pedagogical education as a problem of pedagogy]. *ScienceRise*, 6/5 (11), 31–36. <https://doi.org/10.15587/2313-8416.2015.44555>
- Adie, L., & Wyatt-Smith, C. (2020). Fidelity of summative performance assessment in initial teacher education: The intersection of standardisation and authenticity. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 48 (3), 267–286. <https://doi.org/10.1080/1359866X.2019.1606892>
- Biesenbender, S. (2019). The governance and standardisation of research information in different science systems: A comparative analysis of Germany and Italy. *Higher Education Quarterly*, 73 (1), 116–127. <https://doi.org/10.1111/hequ.12193>

- Brogger, K. (2019). How education standards gain hegemonic power and become international: The case of higher education and the Bologna Process. *European Educational Research Journal*, 18 (2), 158–180. <https://doi.org/10.1177/1474904118790303>
- Elken, M. (2017). Standardization of (higher) education in Europe – policy coordination 2.0? *Policy and Society*, 36 (1), 127–142. <https://doi.org/10.1080/14494035.2017.1278873>
- Erisen, Y. (2015). A Metaphorical Study: EFL Teachers' Concepts of «Standard», «Standards for Quality EFL and International Teacher». *International Online Journal of Educational Sciences*, 7 (3), 67–83. <https://doi.org/10.15345/ijoes.2015.03.019>
- Larsen, E., Curtis, E., Nguyen, H., & Loughland, T. (2023). Perspectives on teacher standards in the mentoring process. *Educational Review*, 77 (3), 961–977. <https://doi.org/10.1080/00131911.2023.2243393>
- Neophytou, L. (2025). An alternative reading of the European Standards and Guidelines (ESG): From Foucault's panopticon to Freire's humanizing pedagogy. *Policy Futures in Education*, 23 (4), 783–808. <https://doi.org/10.1177/14782103251320230>
- Olave, K. T. V., & López, J. M. (2022). Ambivalent Teaching Practice as a Resistance to the Standardization of Education. *Revista Educación*, 46 (2). <https://doi.org/10.15517/revedu.v46i2.47670>
- Piromalli, L. (2022). Governing through interconnections: interoperability and standardisation in higher education. *Tecnoscienza: Italian Journal of Science & Technology Studies*, 13(1), 71–95. <https://doi.org/10.6092/issn.2038-3460/17566>
- Radkevych, V., Pryghodii, M., Kruchek, V., Voronina-Pryghodii, D., & Kravets, S. (2022). Standardisation of vocational teacher training in Ukraine. *Professional Pedagogics*, 2 (25), 58–67. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2023.26.94-102>
- Radziievska, I. (2021). Features of the «education standardization» concept as a component of the research vocabulary. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2 (41), 9–14. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2021.228067>
- Ruano-Borbalan, J.-C. (2022). Doctoral education from its medieval foundations to today's globalisation and standardisation. *European Journal of Education*, 57 (3), 367–380. <https://doi.org/10.1111/ejed.12522>
- Simmie, G. M., O'Meara, N., Forster, A., Ryan, V., & Ryan, T. (2024). Towards a model of Teachers' Continuing Professional Development (CPD). *Professional Development in Education*, 50 (1), 46–58. <https://doi.org/10.1080/19415257.2023.2283420>
- Vorobyova, O., Horokhova, M., Ilichuk, L., Tverezovska, N., Drachuk, O., & Artemchuk, L. (2022). ISO Standards as a Quality Assurance Mechanism in Higher Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (2), 73–88. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/567>

Стаття надійшла до редакції 07.08.2025

Прийнята до друку 30.10.2025

STANDARDIZATION AS A TOOL FOR ENSURING THE QUALITY OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION

Liubomyra Ilichuk

<https://orcid.org/0000-0003-4274-6903>

PhD in Pedagogy, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Primary Education and Educational Innovations,

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,

57 Shevchenko St., 76018, Ivano-Frankivsk, Ukraine

liubomyra.iliichuk@pnu.edu.ua

The article considers standardization as a key tool for ensuring the quality of higher pedagogical education in the context of the transformation of the modern educational space. The aim of the study is to theoretically substantiate the potential of standardization based on an analysis of the regulatory framework and educational programs in the field of primary education. The essence of the concept of «standardization» in the context of higher pedagogical education is defined, and its role in ensuring the quality of professional training for future primary school teachers is revealed. Within the framework of the study, a comparative analysis of educational and professional programs in the specialty «Primary Education» implemented in Ukrainian higher education institutions was carried out to assess their compliance with the current standard of higher education. The results of the analysis showed the overall structural uniformity of the programs, while identifying content variability, which is manifested in the formulation of special (professional) competencies, the specifics of educational components, and approaches to the design of program learning outcomes. It was established that such variability is due to the integration of state regulatory requirements with author's conceptual approaches that reflect

institutional development strategies, regional context, and stakeholder demands. It is justified that standardization in the field of training primary education specialists performs not only a regulatory but also a strategic function, ensuring the unity of educational goals and results, while preserving academic autonomy, content flexibility, and the ability of educational programs to adapt in conditions of dynamic change. A conclusion has been formulated about the formation of an educational environment in Ukraine which, while maintaining its focus on standardized requirements, is distinguished by its content variability and ability to respond quickly to stakeholder requests and current vectors of transformation in the modern educational space.

Keywords: *educational program, future primary school teachers, higher pedagogical education, quality of higher education, standard, standardization.*